

Osebn dopolnilno delo

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in Pravilnik o osebnem dopolnilnem delu delita dela, ki se štejejo za ODD, na dve osnovni skupini (odvisno od vrste dela in od tega, kdo ima obveznost nakupa vrednotnice).

A: Prva skupina, kjer je obveznost nakupa vrednotnic na naročniku storitve in kjer se dela ne smejo opravljati za pravno osebo, tuj pravni subjekt ali samozaposleno osebo, so tista dela, kadar posameznik sam opravlja dela pomoči v gospodinjstvu, njim podobna dela ali opravlja druga manjša dela, pod pogojem, da posebni predpisi ne določajo drugače. Ta dela so naštetá v prilogi 1 Pravilnika pod točko A in sicer:

1. občasna pomoč v gospodinjstvu, pomoč pri čiščenju stanovanja ali stanovanjske stavbe, vzdrževanje pripadajočih zunanjih površin (sem ne sodi pomoč pri čiščenju in vzdrževanju zunanjih pripadajočih površin, kadar gre za stanovanjski objekt z osem ali več stanovanji ali enotami oz. dvema ali več etažnima lastnikoma in njihovimi pripadajočimi površinami. V tem primeru je namreč potrebno po stanovanjskem zakonu imeti upravnika, ki je pravna oseba (ima registrirano dejavnost), in se tovrstno delo ne more opravljati v okviru ODD na podlagi 2.odst. 12. člena ZPDZC-1). V objektu, ki ima 8 ali manj posameznih delov ali manj kot 3 etažne lastnike pa lahko na podlagi stanovanjskega zakona po pooblastilu lastnikov naloge upravnika opravlja eden od etažnih lastnikov, ki pa je fizična oseba (brez pravnega statusa oz. registracije). V tem primeru lahko pod točko A1 predloga pravilnika o ODD (občasna pomoč v gospodinjstvu, pomoč pri čiščenju stanovanja ali stanovanjske stavbe, vzdrževanje pripadajočih zunanjih površin), to delo v takih objektih opravlja oseba s priglášenim ODD. Zavezanec za plačilo vrednotnice (naročnik) je v tem primeru fizična oseba kot eden izmed etažnih lastnikov v objektu, ki ima pooblastilo ostalih etažnih lastnikov za izvrševanje poslov, ki sodijo v krog upravljanja upravniških storitev)
2. občasna pomoč pri kmetijskih delih (gre za občasno pomoč pri kmetijskih delih, ki so navedena v Standardni klasifikaciji dejavnosti 2008 (Šifrant SKD) pod šiframi do vključno A 01.640)
3. občasno varstvo otrok in pomoč starejšim, bolnim in invalidom na domu, spremstvo oseb, ki potrebujejo nego (pri tem ne gre le za storitve pomoči, ki se odvijajo na domu (v stanovanju), pač pa za različne pomoči starejšim, bolnim in invalidom, ki se odvijajo izven stanovanja (prinašanje pripravljenih obrokov, nabava živil, pomoč pri vzdrževanju osebne higiene, ipd.)
4. občasne inštrukcije kot pomoč pri izpolnjevanju šolskih in študijskih obveznosti (inštrukcije so namenjene le osebám, ki imajo status šolarja, dijaka ali študenta, po vsebini pa so omejene na obveznosti, ki iz tega statusa izhajajo)
5. občasno prevajanje in lektoriranje
6. občasno izvajanje umetniških oziroma drugih kulturnih vsebin ob zasebnih dogodkih; (zasebni dogodki so tisti, katerih organizator je posameznik za svoje zasebne potrebe (rojstni dnevi, poroke, obletnice, ipd)
7. občasna pomoč pri oskrbi hišnih živali na domu lastnika živali; (gre za oskrbo domačih živali v času odsotnosti lastnika hišne živali, sem sodi tudi sprehajanje hišnih živali)

B: Druga skupina, kjer je obveznost nakupa vrednotnic na izvajalcu storitve in kjer se dela lahko opravljajo tudi za pravno osebo, tuj pravni subjekt ali samozaposleno osebo, pa je, **kadar posameznik sam izdeluje izdelke** domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost, druge izdelke, ki se izdelujejo na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih in jih prodaja ali kadar gre za nabiranje in prodajo gozdnih sadežev in zelišč. Ta dela so naštetá v prilogi 1 Pravilnika pod točko B:

1. izdeluje in prodaja izdelke domače in umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost in ki niso namenjeni zaužitju (gre za izdelke, ki so izdelani na podlagi dejavnosti, ki po mnenju strokovne komisije za preverjanje rokodelskih izdelkov sodijo v okviru domače in umetnostne obrti)

2. izdeluje izdelke, ki niso namenjeni zaužitju in ki jih je možno izdelovati na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih, jih popravlja in prodaja; (ključni pogoji so, da gre za pretežno ročno izdelavo ali po pretežno tradicionalnih postopkih in da niso namenjeni zaužitju- npr. spominki, dekorativni predmeti, posoda,, razni galanterijski predmeti,...)
3. nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča v njihovi osnovni obliki(pomeni brez predelave, ki pomeni vsak postopek, ki bistveno spremeni začetni proizvod (npr. ni možno sušenje , mariniranje, iztiskanje teh sadežev in zelišč,...)
4. melje žito ter žge apno in oglje na tradicionalen način in prodaja.

Postopek priglasitve osebnega dopolnilnega dela

Posameznik, ki želi opravljati osebno dopolnilno delo, mora ODD pred pričetkom opravljanja priglasiti na Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Priglasitev se opravi prek spletnega portala AJPES ali osebno na upravni enoti, ki za posameznika priglasitev opravi prek spletnega portala AJPES.

Posameznik ob priglasitvi ODD dela navede naslednje podatke:

- ime, priimek in naslov
- davčno številko
- dela, ki jih bo opravljal kot ODD
- kontaktni podatek (telefonska številka ali elektronski naslov)

Posameznik lahko začne posamezno vrsto ODD opravljati z dnem priglasitve te vrste ODD. Ob priglasitvi ODD posameznik navede kontaktni podatek, namenjen javni objavi. Za namen javne objave lahko posameznik izbere tudi regijo, v kateri bo pretežno opravljal priglašeno ODD. Priglašeni izvajalci ODD so objavljeni na spletni strani AJPES.

Postopek pridobitve vrednotnice

Pogoj za legalno opravljanje osebnega dopolnilnega dela je vnaprej pridobljena vrednotnica.

Naročnik mora **za vsakega izvajalca kupiti le eno vrednotnico v koledarskem mesecu, ne glede na višino plačila**, ne glede na **število ur** opravljenega dela in ne glede na število opravljenih storitev za istega naročnika. V primeru del, ki se opravljajo za večinoma neznane naročnike (npr. izdelovanje izdelkov, nabiranje zelišč,...), pa mora vrednotnico za posamezni koledarski mesec, v katerem bo delo opravljal, kupiti izvajalec osebnega dopolnilnega dela sam.

Vrednotnico je mogoče pridobiti prek [spletnega portala e-uprava](#) ali osebno na upravni enoti.

Vrednotnico se pridobi na podlagi vložitve zahtevka za pridobitev vrednotnice prek spletnega portala e-uprava ali osebno na upravni enoti, ki za posameznika vloži [zahtevek prek spletnega portala e-uprava](#). V primeru del, ki se opravljajo za znane naročnike - **dela pod točko A (storitve) mora vrednotnico kupiti naročnik**, v primeru del, ki se opravljajo za večinoma neznane naročnike - **dela pod točko B** (izdelovanje izdelkov, nabiranje zelišč) **pa mora vrednotnico kupiti zavarovanec sam.**

Vrednotnica velja za koledarski mesec za posameznega izvajalca osebnega dopolnilnega dela. V primeru, ko posameznik večkrat na mesec npr. čisti pri istem naročniku, naročnik kupi eno vrednotnico. Če pa posameznik večkrat na mesec čisti pri različnih naročnikih, mora vsak naročnik zanj kupiti vrednotnico. V primerih ODD, ko je zavezanec za nakup vrednotnice izvajalec del sam (dela pod točko B), kupi le eno vrednotnico za koledarski mesec, v katerem opravlja delo.

Višina vrednotnice znaša od 1. aprila 2019 dalje 9,8 EUR; in sicer 7,62 EUR za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (izračun je narejen tako, da 1 vrednotnica je približno 1 dan pokojninske dobe) in 2,18 EUR za zdravstveno zavarovanje (višina je sorazmerna razmerju višine prispevkov za PIZ (24,35%) in prispevkov za ZZ (6,36%), ki prinašajo po vsebini enak obseg pravic, kot jih prinaša vrednotnica).

Dosežen prihodek in način poročanja

Prihodek iz naslova osebnega dopolnilnega dela v posameznem polletju koledarskega leta v seštevku ne sme presegati treh povprečnih mesečnih neto plač v Republiki Sloveniji v preteklem koledarskem letu. Konkretno to pomeni, da prihodek v posameznem polletju v letu 2019 ne sme presegati 3.278,22 EUR. Posameznik, ki opravlja osebno dopolnilno delo, mora polletno poročati finančni upravi o doseženem prihodku iz naslova osebnega dopolnilnega dela in sicer najpozneje do desetega dne v mesecu po preteku polletnega obdobja.

Nadzor nad izvajanjem osebnega dopolnilnega dela

Nadzor nad osebnim dopolnilnim delom opravlja Finančna uprava RS. Za opravljanje dela na črno s strani posameznika so predvidene globe v višini od 1.000 do 7.000 EUR (gre za t.i. šušmarje). Od 500 do 2.500 EUR pa se kaznuje posameznik, ki ponuja ali oglašuje dejavnost ali delo, ki se šteje za delo na črno.